

Memòria de les activitats de la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al curs 2001-02

Assemblea General Ordinària

El 13 de juny de 2001, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2000-01. En començar, la presidenta, sra. Maria Dolors Garcia Ramon, recordà la personalitat política, geogràfica i humana de l'Il·lm. sr. Marc-Aureli Vila i Comaposada, membre honorari i fundador de la SCG, traspasat pocs dies abans. A continuació, la presidenta glossà les figures dels socis Vicenç Biete Farré, Enric Lluch Martín i Joan Vilà-Valentí, proposats per la Junta de Govern com a nous membres honoraris de la SCG, condició que l'Assemblea refermà per unanimitat. Després, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2000-01, l'estat de comptes de l'any 2000 i el pressupost del 2001. Tot seguit, es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern que cessaven reglamentàriament; feta la votació, la Junta de Govern restà constituïda així:

presidenta: Maria Dolors Garcia Ramon
vicepresident: Francesc Nadal i Piqué
tresorera: Montserrat Cuxart i Tremps
secretari: Enric Bertran i González
vocal primer: Antonio Luna Garcia

vocal segon: Pau Alegre i Nadal
vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero
vocal quart: Vicenç Biete Farré
vocal cinquè: Joan Tort i Donada
vocal sisè: Enric Mendizàbal i Riera
delegat IEC: vacant

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant el curs 2000-01.

Activitats científiques

1. Conferències

El curs 2001-02 començà oficialment el 10 d'octubre de 2001, data en què el sr. **Josep Oliveras i Samitier**, professor de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili, pronuncià la conferència inaugural, amb el títol *Dividir, organitzar i administrar el territori*.

El 21 de novembre de 2001 la sra. **Dina Vaiou**, professora de la Universitat Nacional Tècnica d'Atenes, dissertà de *Milestones in the urban history of Athens*.

El 4 de desembre de 2001 el sr. **Ramon Batalla**, professor de Geografia Física de la Universitat de Lleida, parlà dels *Reptes actuals de la recerca i de la gestió fluvial a Catalunya*.

L'11 de desembre de 2001 se celebrà un acte commemoratiu del cinquantenari de la mort del geògraf **Emili Huguet del Villar**, coordinat pel nostre consoci el professor de la Universitat de Lleida **Jordi Martí Henneberg** i organitzat conjuntament amb la Institució Catalana d'Història Natural i la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, filials totes dues de l'IEC. Hi van intervenir, a més del professor Martí, el Dr. **Santos Casado**, de la Universidad Autónoma de Madrid, i el professor **Jaume Porta**, Rector de la Universitat de Lleida.

El 23 de gener de 2002 el sr. **Wolfgang Scharfe**, professor de Cartografia de l'Institut für Geographische Wissenschaften, de la Freie Universität de Berlín, parlà de *The «Deutsche Heereskarte von Spanien (1940-1944)»*.

El 26 de febrer de 2002 la sra. **Gema Martín Muñoz**, professora de Sociologia del món àrab i islàmic de la Universidad Autónoma de Madrid, tractà el tema *Estado-nación e identidad en el mundo musulmán*.

El 13 de març de 2002 el sr. **Joaquim Solé Vilanova**, professor d'Hisenda Pública de la Universitat de Barcelona, parlà sobre *Mobilitat geogràfica dels ciutadans i finances locals*.

El 20 de març de 2002 el sr. **Katsuyuki Takenaka**, professor de Geografia de la Universitat d'Aichi, pronuncià una conferència titulada *Lenguas y dialectos en la institucionalización del japonés moderno*.

El 18 d'abril de 2002 el sr. **Carles Carreras i Verdager**, professor de Geografia de la Universitat de Barcelona, parlà de *Sao Paulo, metròpolis fragmentada*.

El 16 de maig de 2002 el sr. **Andrew Kirby**, professor de l'Arizona State University West, parlà de *The social and political outcomes of a globalized property market*.

El 12 de juny de 2002 el sr. **Ramon Grau Fernández**, historiador, pronuncià la lliçó científica que serví de cloenda al curs 2001-02, titulada *L'autognosi catalana i els projectes per a Barcelona. Una crònica d'esperances i de temors*.

2. Cicles de conferències

El mes de febrer de 2002 se celebrà un cicle de conferències, sota el títol *Els incendis forestals a Catalunya. Prevenció i recerca*, coordinat pel sr. **Xavier Úbeda i Cartaña**, professor de Geografia Física de la Universitat de Barcelona. El dia 21 el sr. **Xavier Castro**, del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, pronuncià una lliçó titulada *Valoració i seguiment del perill d'incendi forestal*, i el sr. **Marc Castellnou**, de la Direcció General d'aquest ens autònom, parlà de *Les cremes prescrites: una eina per a la gestió del bosc*; el dia 22 el sr. **Xavier Úbeda**, del Grup de Recerca Ambiental Mediterrània de la Universitat de Barcelona, dissertà sobre *Els efectes dels incendis forestals en el sòl*; i el sr. **Marc Llorca**, membre també d'aquest grup d'investigació, s'ocupà dels *Efectes de les cremes prescrites en el sòl*.

El mes d'abril de 2002 se celebrà un cicle de conferències, sota el títol *Interrogants sobre l'Àfrica*, coordinat pel sr. **Joan Tort i Donada**, professor de Geografia de la Universitat de Barcelona. El dia 9 el sr. **Jordi Sabater i Pi**, professor emèrit de la Universitat de Barcelona, pronuncià una lliçó titulada *Alguns apunts sobre la singularitat geogràfica del continent africà*; el dia 10 el sr. **Bru Rovira**, periodista de *La Vanguardia*, parlà sobre *El negoci de la guerra. La realitat africana, més enllà del colonialisme i de la*

globalització; el dia 12 el sr. Ferran Iniesta, professor d'Història de la Universitat de Barcelona, dissertà sobre *Tradició i modernitat a l'Àfrica*; el dia 15 el sr. Alfred Bosch, escriptor i professor de la Universitat Pompeu Fabra, dictà una conferència titulada *Àfrica, pobra o empobrida?*; i el dia 16 el sr. Edmundo Sepa, sociòleg i president de l'Equip de Treball de l'Àfrica negra per a l'ensenyament (ETANE), s'ocupà d'*Espai i territori a l'Àfrica negra*.

Les conferències del curs acadèmic 2001-02 comptaren amb una subvenció de l'IEC i se celebraren totes a la seva seu del carrer del Carme de Barcelona, a excepció d'aquest darrer cicle de conferències, que es féu al Consejo Superior d'Investigaciones Científicas (CSIC).

3. Seminari *Geografies dissidents. Reflexions sobre la pràctica actual de la geografia*

Els dies 30 de novembre i 1 de desembre de 2001 se celebrà a Girona el seminari titulat *Geografies dissidents. Reflexions sobre la pràctica actual de la geografia*, organitzat per la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona i la Societat Catalana de Geografia, i coordinat pels professors Joan Nogué i Maria Dolors Garcia Ramon, en nom d'aquestes dues institucions, respectivament. El dia 30 hi intervingueren la professora Perla Zusman, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que parlà sobre *Geografias disidentes. El estado de la cuestión*; el professor Claudio Minca, de la Universitat di Venezia, la conferència del qual es titulà *Más allá del postmodernismo: viajes a través de la paradoja moderna*; la professora Maria Dolors Garcia Ramon, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que parlà sobre *Geografias postcoloniales y feministas: viajeras europeas y el encuentro colonial euroárabe*; la professora Janet Townsed, de la University of Durham, que dissertà sobre *Feminismos, geógrafas feministas y el resurgimiento de la geografía crítica*; i el professor Xosé Santos, de la Universidade de Santiago, que parlà sobre *Espacios disidentes en los procesos de organización territorial: ¿globalización o antiglobalización?* El dia 1, hi intervingueren el professor Antonio Segrelles, de la Universitat d'Alacant, la conferència del qual es titulà *Luces y sombras de la geografía aplicada*; i la professora Josefina Gómez Mendoza, de la Universidad Autónoma de Madrid, que parlà de *Geografía y disidencia en España*. El seminari es clogué amb una taula rodona, titulada *Disidencias, disidentes*, moderada pel professor Enric Mendizàbal, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que comptà amb la participació de les professores Josepa Bru i Mª Teresa Vicente Mosquete, i dels professors Abel Albet, Claudio Minca i Joan Nogué.

4. Sortides d'estudi

El 31 de març de 2001 es féu una sortida d'estudi a **Tortosa**, coordinada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Al matí, es visità el nucli antic de la ciutat i a la tarda s'efectuà una sessió de treball a l'Ajuntament, on els srs. **Joan Sabaté**, Alcalde, i **Josep M. Franquet**, primer tinent d'alcalde, presentaren les seves visions estratègiques de Tortosa i el paper a jugar per les Terres de l'Ebre.

El 13 d'abril de 2002 es féu una sortida d'estudi al **Collsacabra**, coordinada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Un grup realitzà la travessa de Tavertet a Rupit, guiats per la sra. **Anna Borbonet**, i l'altre, un recorregut amb cotxe pel Collsacabra, amb explicacions del professor **Jaume Font**, de la Universitat de Barcelona. Ambdós comptaren amb l'assistència de geògrafs del *Grupo de Historia del Pensamiento Geográfico* de l'**Asociación de Geógrafos Españoles**.

Les sortides d'estudi del curs vinent miraran d'oferir als estudiants la possibilitat de ser comptabilitzades com a crèdits de lliure elecció, d'acord amb el Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida i amb el Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, i amb la coordinació del professor Jesús Burgueño.

5. Altres actuacions

El 7 de novembre de 2001 se celebrà la presentació del llibre *Transformacions territorials de Catalunya (segles XIX-XX)*, dirigit pel professor de la Universitat de Lleida **Joan Vilagrassa**. En l'acte, intervingué, a part del director de l'obra, el professor **Joan Nogué**, de la Universitat de Girona.

Maria Dolors Garcia Ramon, intervingué en qualitat de presidenta de la SCG, en l'*Annual Meeting de l'Association of American Geographers (AAG)*, celebrat a Los Angeles a finals de març. En la reunió plenària de societats geogràfiques nacionals i estatals, la professora Maria Dolors Garcia Ramon parlà de la problemàtica de la coexistència de dues llengües de poder asimètric —el català i el castellà— que han de compartir espai amb l'anglès, autèntica *lingua franca* en el món acadèmic internacional.

Dijous 11 i divendres 12 d'abril de 2002 es va celebrar a Barcelona, a la seu de l'IEC, la reunió de constitució del *Grupo de Historia del Pensamiento Geográfico* de l'**Asociación de Geógrafos Españoles** (AGE), coorganitzada per la SCG.

S'ha endegat un projecte de recerca, que es desenvoluparà al llarg d'aquest any 2002, sobre *Viatges i expedicions científiques a l'Àfrica durant el segle XX*, a càrrec dels professors Abel Albet, Antoni Luna, Ma. Dolors Garcia Ramon, Joan Nogué, Lluís Riudor i Perla Zusman, que serà coordinat pel Dr. Joan Vilà-Valentí, com a membre de l'IEC.

El professor **Antoni Luna** ha representat la SCG en la reunió de constitució del *Colegio de Geógrafos Españoles* i formarà part de la candidatura a la seva delegació catalana en qualitat de membre de la SCG.

El nostre consoci **Francesc Gurri i Serra** ha continuat participant aquest curs en el programa de Catalunya Ràdio *Els viatges de la Gran Anaconda*, on intervé, des de fa uns quants anys, com a geògraf designat per la SCG per parlar de diversos indrets del país.

6. Publicacions

Aquest curs 2001-02 s'han editat els números 52 i 53 de *Treballs de la SCG*, de desembre de 2001 i juny de 2002. El primer d'aquests volums recull les aportacions a la *XVI Jornadas de Campo del Grupo de Trabajo Geografía Física de l'AGE*, mentre que a tots dos es publiquen textos en record i homenatge a Marc-Aureli Vila. Aquests núms. han estat publicats amb una subvenció de la Diputació de Barcelona i amb el suport de l'IEC.

A partir del núm. 54, *Treballs de la SCG* comptarà amb un **Consell Editor**, format pels professors Joan Becat (Universitat de Perpinyà / Université de Perpignan), Georges Bertrand (Université de Toulouse-Le Mirail), Paul Claval (Université de Paris IV-La Sorbonne), Jordi Cortés (SCG), Josefina Cruz Villalón (Universidad de Sevilla), João Carlos Garcia (Universidade de Porto), Montserrat Galera (Institut Cartogràfic de Catalunya), Roser Majoral (Universitat de Barcelona), Joan Mateu (Universitat de València), Janice Monk (University of Arizona), Joan Nogué (Universitat de Girona), Carmen Ocaña (Universidad de Málaga), Ana Olivera (Universidad Autónoma de Madrid), Josep Oliveras (Universitat Rovira i Virgili), Lluís Riudor (Universitat Pompeu Fabra), Joan Manuel Soriano (Universitat Autònoma de Barcelona), Katsuyuki Takenaka (Universitat Provincial d'Aichi / Aichi Prefectural University), Àlex Tarroja (Diputació de Barcelona; Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya), Tim Unwin (Royal Holloway, University of London), Tomàs Vidal (Universitat de Barcelona), Joan Vilagrassa (Universitat de Lleida) i Joan Vilà-Valentí (Membre de l'IEC). Són membres nats d'aquest Consell Editor Pau Alegre (SCG i Universitat Autònoma de Barcelona), Vicenç Biète (SCG), Maria Dolors Garcia Ramon (SCG i Universitat Autònoma de Barcelona), Francesc Nadal (SCG i Universitat de Barcelona) i Joan Tort (SCG i Universitat de Barcelona). Totes aquestes persones formaran part d'un equip de censors que informarà de la qualitat científica dels articles que s'han de publicar. El **Secretariat de Redacció** de la revista és format

per l'editor, Enric Mendizàbal (SCG i Universitat Autònoma de Barcelona), i Montserrat Cuxart (SCG), Jesús Burgueño (SCG i Universitat de Lleida), Antoni Luna (SCG i Universitat Pompeu Fabra) i Enric Bertran (SCG).

La revista *Treballs de la SCG* s'estructura, a partir del núm. 53, en els següents apartats: **Articles** (avaluats, a partir del núm. 54, pel Consell Editor i altres geògrafes i geògrafs de reconegut prestigi, amb l'objectiu d'assegurar-ne una aportació teòrica i/o metodològica original), **Conferències** (dictades a la SCG), **Notes i Documentació** (estats de la qüestió, comentaris sobre temes diversos, ressenyes de llibres...) i **Crònica de la Societat Catalana de Geografia** (memòries d'activitats, actes d'assemblees, ressenyes de sortides d'estudi, de presentacions de llibres i d'actes en què participi la SCG).

7. Premi Lluís Casassas i Simó per a estudiants

L'abril de 2002, fou lliurat el VII Premi Lluís Casassas i Simó al sr. **Damià Vericat Querol**, pel treball *La boira a Catalunya, 1988-1998*; i es concedí un accésit al sr. **Màrius Navazo Lafuente**, per l'assaig *Navas del Pinar. Un estudi des de la geografia humanista*. El jurat era format pels srs. Francesc Nadal, Antoni Luna, professors de geografia de les universitats de Barcelona i Pompeu Fabra, respectivament, i Enric Bertran, secretari de la SCG.

8. El *web* de la Societat (<http://www.iec/scg>)

El professor **Pau Alegre** ha dissenyat i realitzat el *web* de la SCG, que s'estructura en cinc apartats: **activitats del curs**, **trajectòria històrica** (conté una breu notícia de la història de la SCG en diversos idiomes i la relació anual de les activitats realitzades de 1935 ençà), **directori** (de tots els socis i les sòcies, actuals i pretèrits, i de qui hi ha col·laborat. Tothom hi té plana pròpia, on consten les aportacions o col·laboracions —conferències, articles, etc.— fets a la SCG. En el cas dels socis, hi ha l'adreça de correu electrònic), **publicacions** (amb sumaris de tots els núms. de *Treballs de la SCG* i referències de la resta de les publicacions de la Societat), i **miscel·lània** (amb un subapartat de cròniques dels actes recents i un segon subapartat amb ressenyes d'una quarantena llarga de llibres escrits per membres de la SCG). Per mantenir el *web* al dia, s'ha constituït un consell format per Pau Alegre, ariador del *web*, i Montserrat Cuxart, Antoni Luna i Enric Bertran.

Notes diverses

L'Il·lm. Sr. **Joan Vilà-Valentí** fou nomenat delegat de l'IEC prop de la Junta de Govern de la SCG, en substitució de l'Il·lm. Sr. **Marc-Aureli Vila i Comaposada**, mort el juny de 2001.

Jaume Font i Garolera, professor de Geografia de la Universitat de Barcelona i membre actiu de la SCG, fou guardonat amb el Premi Prat de la Riba 2002, concedit per l'IEC, pel seu treball *La formació de les xarxes de transport a Catalunya (1761-1935)*, que ja fou presentat a la SCG el febrer de 1999.

Onofre Rullan i Salamanca, professor de Geografia de la Universitat de les Illes Balears, rebé el Premi de Geografia Lluís Solé Sabarís de l'IEC, pel treball *La construcció territorial de Mallorca*.

El nostre consoci **Francesc Gurri i Serra** ha estat guardonat amb la Creu de Sant Jordi.

La SCG ha donat suport a les taules rodones *Medi ambient i sostenibilitat*, celebrada el 6 de novembre de 2001, *Cartografia i tecnologies de la informació*, el 20 de novembre de 2001, *Geografia i projectes de cooperació*, el 4 de desembre de 2001, *Mobilitat i transport*, el 19 de març de 2002, *Turisme*, el 7 de maig de 2002, i *Demografia*, el 4 de juny de 2002, organitzades totes per l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya (AGPC), dintre del curs *Noves oportunitats professionals per a la geografia*.

L'Il·lm. Sr. **Marc-Aureli Vila i Comaposada**, membre de l'IEC i soci fundador i honorari de la SCG, mort el juny de 2001, serà homenatjat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut, el 17 de juny de 2002. En aquest acte, els professors Heribert Barrera i Joan Vilà-Valentí en glossaran la personalitat política i l'obra geogràfica.

Obituari

El mes de novembre de 2001 morí el nostre consoci **Juli Blanco Pereiro**.

Moviment de socis

Durant el curs 2001-02, hi ha hagut 18 altes i 18 baixes. Ara, el nombre de membres de la SCG és de 420, dels quals 15 són honoraris i 405 són numeraris (EB).